

Stenografični zapisnik

pete seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 5. aprila 1900.

Navzoči: Prvosednik: Deželni glavar Oton pl. Detela.
— Vladni zastopnik: C. kr. deželni predsednik
ekscelenca baron Viktor Hein in c. kr. deželne
vlade tajnik Viljem Haas. — Vsi članovi razun:
knezoškof dr. Anton Bonav. Jeglič, Peter Gras-
selli, Ivan Hribar, Alojzij Loy, ekscelenca Jožef
baron Schwegel, dr. Ivan Tavčar. — Zapis-
nikar: Deželni tajnik Jožef Pfeifer.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika IV. deželnozborske seje dné 3. aprila 1899. l.
2. Naznanila deželnozborskega predsedstva.
3. Ustna poročila finančnega odseka o prošnjah:
 - a) vodstva bolnišnice usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu za zvišanje letne podpore;
 - b) županstva v Šmariji pri Ljubljani, da se mu dovoli zopet prispevek 2000 K, za poplačilo nedostatka pri vodovodu v Šmariji in na Razdrtem;
 - c) posestnikov v Strmci nad Črni vrhom, da se jim dovoli prispevek za napravo javne kapnice ob okrajnej cesti Črni vrh - Col;
 - d) posestnikov iz Bele, da se jim dovoli prispevek za napravo treh mostov čez potok Belo;
 - e) Emilije Dominikove, vdove po okrožnem zdravniku v Železnikih, za pokojnino;
 - f) Josipa Ciperleta, meščanskega učitelja na Dunaji, za prispevek k izdaji knjige „Kranjska dežela“;
 - g) društva za varstvo avstrijskega vinarstva, da se mu dovoli prispevek;
 - h) predstojništva gluhonemnice v Šmihelu pri Novem mestu, da bi se mu dovolila nagrada 1000 K za pouk gluhonemih deklic;

Stenographischer Bericht

der fünften Sitzung

des krainischen Landtages

in Laibach

am 5. April 1900.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Otto von Detela. — Regierungsvertreter: R. f. Landes-
präsident Excellenz Victor Freiherr von Hein und
f. f. Landesregierungssecretär Wilhelm Haas. —
Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Fürst-
bischof Dr. Anton Bonav. Jeglič, Peter Gras-
selli, Ivan Hribar, Alois Loy, Excellenz Josef
Freiherr v. Schwegel, Dr. Ivan Tavčar. —
Schriftführer: Landtags-Secretär Josef Pfeifer.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolles der IV. Landtags-Sitzung vom 3. April 1899.
2. Mittheilungen des Landtags-Präsidiums.
3. Mündliche Berichte des Finanzausschusses über Petitionen:
 - a) der Vorstehung des Spitals der barmherzigen Brüder in Randia bei Rudolfswert um Erhöhung der Jahres-
subvention;
 - b) des Gemeindecamtes in St. Marein bei Laibach um
Bevilligung eines Beitrages von 2000 K zur Begleichung
des Deficites für die Wasserleitung;
 - c) der Insassen von Strmca ob Schwarzenberg um einen
Beitrag behufs Errichtung eines öffentlichen Brunnens
an der Bezirksstraße Schwarzenberg - Col;
 - d) der Insassen von Bela um einen Beitrag zur Herstellung
zweier Brücken über den Belabach;
 - e) der Emilie Dominik, Districtsarztschwittve in Eisern,
um Pensionsbevilligung;
 - f) des Josef Ciperle, Bürgereschullehrer in Wien, um einen
Beitrag für die Herausgabe des Buches „Kranjska
dežela“;
 - g) des Vereines zum Schutze des österr. Weinbaues um
Subvention;
 - h) der Vorstehung des Taubstummeninstitutes in St. Michael
bei Rudolfswert um eine Remuneration per 1000 K für
die Ertheilung des Unterrichtes;

- i) županstva v Podgori, da bi se mu dovolila podpora za posestnike, ki so vsled toče škodo trpeli;
- k) Filipa Plešnarja, posestnika v Zadlogu pri Idriji, da bi se mu dovolila podpora za nakup živine;
- l) županstva v Črnomvrhu nad Vrhniko, da bi se mu dovolila podpora za nasipanje občinske ceste Zalog-Črnuvrh.
4. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji konservativnega obrtnega društva v Ljubljani za omejitev dela v deželni prisilni delavnici in o enaki prošnji zadruga čevlarskih mojstrov v Ljubljani.
5. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji zadruga brivcev v Ljubljani za prepustitev dotičnega dela v deželni bolnici in prisilni delavnici.
6. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji posestnikov iz Podutika in Kosez za uvrstitev občinske ceste Koseze - Podutik med okrajne ceste.
7. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva v Polhovemgradu, Črnomvrhu in St. Joštu za cestno zvezo Polhovgradec - St. Jošt - Lučnje - Trata.

- i) des Gemeinbeamtess Podgora um Subvention für die durch Hagelschlag beschädigten Insassen;
- k) des Philipp Plešnar, Besitzer in Zadlog bei Idria, um Unterstützung behufs Ankaufes von Vieh;
- l) des Gemeinbeamtess Schwarzenberg ob Oberlaibach um Subvention behufs Beschotterung der Gemeindefraße Zalog - Schwarzenberg.

4. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des konservativen Gewerbevereines in Laibach um Einschränkung der Arbeit im Landeszwangsarbeits-hause und über das gleichartige Gesuch der Genossenschaft der Schuhmachermeister in Laibach.
5. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Genossenschaft der Friseur e um Überlassung der diesbezüglichen Arbeit im Landespitale und Zwangsarbeits-hause.
6. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Insassen von Podutik und Koseze um Einreihung der Gemeindefraße Koseze - Podutik unter die Bezirksstraßen.
7. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Gemeindeämter von Billiggraz, Schwarzenberg und St. Joßst um Herstellung einer Straßenverbindung zwischen Billiggraz - St. Joßst - Lučne - Trata.

Seja se začne ob 10. uri 20 minut dopoldne.

Beginn der Sitzung um 10 Uhr 20 Minuten Vormittag.

—

—

—

—

1. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji konservativnega obrtnega društva v Ljubljani za omejitev dela v deželni prisilni delavnici in o enaki prošnji zadruga čevlarskih mojstrov v Ljubljani.

2. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji zadruga brivcev v Ljubljani za prepustitev dotičnega dela v deželni bolnici in prisilni delavnici.

3. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji posestnikov iz Podutika in Kosez za uvrstitev občinske ceste Koseze - Podutik med okrajne ceste.

4. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva v Polhovemgradu, Črnomvrhu in St. Joštu za cestno zvezo Polhovgradec - St. Jošt - Lučnje - Trata.

1. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji konservativnega obrtnega društva v Ljubljani za omejitev dela v deželni prisilni delavnici in o enaki prošnji zadruga čevlarskih mojstrov v Ljubljani.

2. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji zadruga brivcev v Ljubljani za prepustitev dotičnega dela v deželni bolnici in prisilni delavnici.

3. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji posestnikov iz Podutika in Kosez za uvrstitev občinske ceste Koseze - Podutik med okrajne ceste.

4. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva v Polhovemgradu, Črnomvrhu in St. Joštu za cestno zvezo Polhovgradec - St. Jošt - Lučnje - Trata.

Deželni glavar:

Prolašam sklepčnost visoke zbornice in otvarjam sejo.

Prosim gospoda zapisnikarja, da prečita zapisnik zadnje seje.

1. Branje zapisnika 4. deželnozborske seje dne 3. aprila 1900.

1. Lesung des Protokolls der 4. Landtags-sitzung vom 3. April 1900.

Tajnik Pfeifer:

(Bere zapisnik IV. seje v nemškem jeziku. — Liest das Protokoll der IV. Sitzung in deutscher Sprache.)

Deželni glavar:

Želi kdo gospodov poslancev kak popravek v ravnokar prečitanem zapisniku?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, izrekam, da je zapisnik zadnje seje potrjen.

3. Naznanila deželnozborskega predsedstva.

3. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.

Deželni glavar:

Naznanjam, da sta gospoda poslanca Hribar in dr. Tavčar opravičila odsotnost od današnje seje.

Potom deželnega odbora so bile predložene sledeče peticije:

Okrajno-cestni odbor za ljubljansko okolico prosi podpore za zgradbo novega mostu čez Ljubljano na Fužinah.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Ljubljansko učiteljsko društvo prosi za zboljšanje gmotnega stanja.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Zupanstvo občine Rovalj prosi za prispevek k stavbi nameravanega šolskega poslopja.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Luckmann izroča prošnjo:

Der Laibacher Theaterverein bittet um Bewilligung einer Subvention für die deutschen Vorstellungen.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Hribar izroča prošnjo zadruga čevljarskih mojstrov v Ljubljani, da se zabrani izvrševanje čevljarskih del v prisilni delalnici zasebnim naročnikom.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Murnik izroča prošnjo društva „Radigoj“ v podporo slovenskih visokošolcev v Ljubljani za l. 1900.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Kalan izroča prošnjo oskrbnistva Jeranove dijaške (kuhinje) mize za podporo.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Točka:

3. Ustna poročila finančnega odseka o prošnjah:

a) vodstva bolnišnice usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu za zvišanje letne podpore.

3. Mündliche Berichte des Finanzausschusses über Petitionen:

a) der Vorstehung des Spitals der barmherzigen Brüder in Kandia bei Rudolfs-wert um Erhöhung der Jahressubvention.

Berichterstatter Luckmann:

Die Vorstehung des Spitals der barmherzigen Brüder in Kandia wendet sich mit einer Petition an den Landtag, in welcher sie vor Allem den Dank ausspricht für alle bisher erhaltenen Unterstützungen, jedoch erklärt, daß sie trotzdem nicht leicht das Auskommen findet, nachdem ihr Schuldenstand für Bauten heute noch bei 40.000 fl. beträgt und sie ungefähr 23.000 Verpflegstage jährlich leistet. Die Beiträge, die die barmherzigen Brüder außer dem Lande bekommen, sind nicht von Bedeutung und entsprechen nicht den Lasten, die sie für die Verpflegung der Kranken zu tragen haben. Sie beziehen sich auf die Ausweise, welche sie jährlich dem hohen Landtage und dem Landesauschusse vorlegen, aus welchen ersichtlich ist ihr wohlthätiges Wirken und sie bitten nicht nur um die Fortdauer der Unterstützung des hohen Landtages, sondern auch um eine Erhöhung derselben.

Der Finanzausschuss erkennt an das wohlthätige Wirken der barmherzigen Brüder, er erkennt an die Gründe, die in dieser Petition angeführt sind. Nachdem jedoch der Bauvorschuß, welchen das hohe Haus im Jahre 1898 bewilligt hat, von 4000 K jährlich noch bis inclusive 1901 läuft, also noch durch 2 Jahre ausbezahlt wird und nachdem außerdem die jährliche Subvention von 4000 K, welche der Landtag in der Sitzung vom 15. Jänner 1895 für unbestimmte Zeit gewährt hat, fortlaufend gezahlt wird, so hat der Finanzausschuss geglaubt, für jetzt von einer Erhöhung der Subvention absehen zu sollen und beschloß dies erst der Zeit vorzubehalten, wann die Bauzuschüsse per 4000 K jährlich abgelaufen sein werden.

Ich beantrage daher im Namen des Finanzausschusses (bere — liest):

„Der Landtag wolle beschließen:

Nachdem die jährliche Bauubvention per 4000 K bis incl. des Jahres 1901 gewährt wurde, wird der-

zeit von einer Verlängerung derselben als verfrüht abgesehen, die jährliche Subvention von 4000 K für das Spital Kandia wurde am 15. Jänner 1895 auf unbestimmte Zeit bewilligt, wird weiter gewährt und mit Rücksicht auf den Landesfond kann dormalen eine Erhöhung nicht bewilligt werden."

Deželni glavar:

Zeli kdo besede?

Gospod poslanec Pfeifer ima besedo.

Poslanec Pfeifer:

Tudi jaz hvaležno priznavam, da naša dežela za bolnico v Kandiji mnogo žrtvuje in da pri naših slabih finančnih razmerah treba varčno postopati. Vendar pa ima po mojem mnenju varčnost svoje gotove meje in tam ni na mestu, kjer se gre za zdravje, za življenje ljudi, — za najdražje blago na svetu. Največji revež je gotovo bolnik, zlasti na deželi, če nima bližnje zdravniške pomoči in druge potrebne postrežbe. Gospodom je znano, da dokler ni bilo v Kandiji bolnice, da so iz dolenjskih pokrajin se morali reveži prevažati po več ur, po celi dan, da so dospeli v ljubljansko bolnico, koliko muk so pri vožnji pretrpeli, tako da so včasih še bolj bolni in potrti prišli v bolnico, kakor so prej bili in da se jim je bolezen poostрила. Zato je neprecenljive vrednosti za Dolensko, da so se našla zlata srca iz reda usmiljenih bratov, ki so na pomoč prihiteli tem revežem ustanovivši bolnico v Kandiji s 35 posteljami. Prekmalu se je pa pokazalo, da teh 35 postelj ne zadostuje in blagi redovniki so iz samega usmiljenja zgradili novo poslopje, novo bolnico in povišali število postelj od 35 — če se ne motim — na 86.

Preskrbeli so jo z vsemi modernimi aparati in instrumenti itd., tako da odgovarja bolnica vsem modernim zdravniškim pogojem, žrtvovali svoje premoženje in pri tem, kakor je že gospod poročevalec naglasil, zadolžili se za 40.000 gld. Če se pomisli, da ti blagi redovniki vsak dan kakih 80 bolnikov z vsem potrebnim, z hrano, zdravili in postrežbo preskrbujejo, da plačujejo zdravnika in da morajo še obresti od uknjiženega dolga plačevati, je po mojem mnenju njih prošnja za povišanje podpore opravičena, zato bi predlagal:

„Vodstvu bolnice usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu zviša se podpora za 1000 gld. = 2000 K za l. 1900.“

V formalnem oziru pa predlagam, da se moj predlog izroči finančnemu odseku.

Deželni glavar:

Gospodje, ki podpirajo predlog gospoda poslanca Pfeiferja, izvolijo ustati.

(Se podpre. — Wird unterstützt.)

Predlog je zadosti podprt, in je toraj v razpravi.

Zeli še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, ima gospod poročevalec besedo.

Berichterstatter Luckmann:

Ich möchte bemerken, daß der Finanzausschuß die Gründe, die der Herr Vorredner angeführt hat, reiflich in Erwägung gezogen hat, jedoch mit Rücksicht darauf, daß jetzt noch Beiträge von 8000 K geleistet werden bis incl. 1901, geglaubt hat, daß es besser ist, abzuwarten, bis sich die Verfallszeit des Bauzuschusses nähern wird; dann möge das hohe Haus Beschluß fassen.

Ich glaube, diese Ansicht des Finanzausschusses ist vollkommen begründet und ich erlaube mir deshalb dessen Antrag aufrecht zu erhalten.

Deželni glavar:

Preidimo torej na glasovanje.

V prvi vrsti nam je glasovati o formalnem predlogu gospoda poslanca Pfeiferja, da se njegov nasvet, ki meri na zvišanje podpore za 1000 gld., izroči finančnemu odseku.

Gospodje, ki pritrjujejo temu predlogu, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog gospoda poslanca Pfeiferja je sprejet in torej odpade glasovanje o predlogu finančnega odseka.

Daljna točka je:

b) županstva v Šmariji pri Ljubljani, da se mu dovoli zopet prispevek 2000 K za poplačilo nedostatka pri vodovodu v Šmariji in na Razdrtem.

b) des Gemeindeamtes in St. Marein bei Raibach um Bewilligung eines Beitrages von 2000 K zur Begleichung des Deficites für die Wasserleitung.

Poročevalec dr. Papež:

Zupanstvo v Šmariji je vložilo neko prošnjo, v kateri prosi 2000 K podpore, da bo moglo plačati primanjkljaj stroškov za novi vodovod v Šmariji. Ta vodovod je stal, kakor je razvidno iz aktov, približno 22.000 K, ali natančno računeno 10.760 gld. 64 kr., kakor je to iz dopisa deželne vlade na deželni odbor konstatovano. Med tem časom pa, ko je ta prošnja bila že izročena finančnemu odseku, je prišel ravno prej omenjeni dopis deželne vlade na deželni odbor, v katerem je rečeno, da je poljedelsko ministerstvo vrh podpore, katero je že dovolilo bilo v znesku 4100 gld. in katera se je tudi že izplačala, še dovolilo naknadne podpore 960 gld. 64 kr., torej približno 2000 K. S tem je prošnja takorekoč že izpolnjena in vsled tega brezpredmetna.

Finančni odsek je sklenil, da predlagam:

„Deželni zbor skleni:

Z ozirom na to, da je potem, ko je bila prošnja de pr. 14. marca 1900., št. LX. županstva Šmarije za podporo 2000 K k stroškom novega vodovoda izročena deželnemu zboru, došel dne 19. marca 1900. od deželne vlade dopis okrajnega

glavarstva ljubljanske okolice z dne 11. marca 1900., da je poljedelsko ministerstvo z razpisom z dne 21. februarja 1900. dovolilo vrhu prve podpore, ki se je izplačala v znesku 8200 K, še naknadno podporo 1921 K 28 h, se predležeča zavrne.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

d) posestnikov iz Bele, da se jim dovoli prispevek za napravo dveh mostov čez potok Belo.

d) der Ansassen von Bela um einen Beitrag zur Herstellung zweier Brücken über den Belabach.

Poročevalec Modic:

Visoka zbornica!

Posestniki iz Bele v občini Podkraj na Vipavskem vložili so prošnjo z dnem 27. novembra 1899., za podporo v svrhu naprave dveh mostov na potoku Bela.

Ta potok prihaja iz Podgrajskih hribov v dveh strugah v vas Belo in potem po eni strugi odhaja dalje. O času deževja priteka potok s tako silo, da morajo tamošnji prebivalci vsa svoja gospodarska orodja, da celo vozove, privezati, ker jim sicer voda vse odnese. V takem času napravlja jim voda veliko škodo tudi po polju, ker trga in odnaša zemljo, katero morajo potem zopet skupaj znašati, kolikor je sploh še dobijo.

Glavna škoda je pa v tem, da jim voda odnaša lesene mostove in s tem prepreči ves promet, tako da še celo na polje ne morejo. Promet je v takih slučajih v celi okolici vstavljen. Pelje namreč glavna pot čez vas Belo v Sanobar do Zavetnikov in se izteka z okrajno cesto nad Vrhpoljem.

Na drugi strani drži pa pot v Podkraj in tako trpi ob času povodnji vsa okolica radi zadržanega prometa.

Z novimi zidanimi mostovi odpomoglo bi se tem zadržkom, in tudi posestnikom v Beli bilo bi mnogo pomagano, ker bi potem vedno na svoje polje prosto pot imeli.

K prošnji priložen je načrt mostov, potoka in mostov ter obris bližnje okolice. Tudi troškovnik je priložen, iz katerega je razvidno, da bodeta mostova stala 1355 gld.

Mostova sta v resnici potrebna, kar dokazuje izjava tamošnjega županstva in pa izjave sosednih županstev Col, Vrhpolje in Vipava, katera priporočajo vso zadevo kot nujno.

Po natančnem posvetovanju v finančnem odseku prišlo se je pa do sklepa, da je vendar le

treba še vipavski cestni odbor vprašati o potrebi teh mostov, ako bodo služili v splošno korist.

Vsled tega stavim v imenu finančnega odseka sledeči predlog:

„Deželni zbor skleni:

Prošnja posestnikov iz Bele za podporo v svrhu naprave dveh mostov čez potok Belo odstopi se deželnemu odboru z naročilom, da poizveduje po vipavskem cestnem odboru o potrebi teh mostov, in če se dokaže potreba, da podeli primerno podporo iz kredita za cestne zgradbe.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

c) posestnikov v Strmci nad Črnimvrhom, da se jim dovoli prispevek za napravo javne kapnice ob okrajnej cesti Črni-vrh-Col.

c) der Ansassen von Strmca ob Schwarzenberg um einen Beitrag behufs Errichtung eines öffentlichen Brunnens an der Bezirksstraße Schwarzenberg-Zoll.

Poročevalec dr. Papež:

12 posestnikov v Strmci nad Črnimvrhom je vložilo prošnjo, da bi se jim dovolila podpora za napravo skupne kapnice pri neki cesti. V tej prošnji je navedeno, da vas Črni-vrh leži 800 m nad morjem, potem da je kapnica potrebna vsled pomanjkanja vode, ker od Cola do Črnegavra ni nobenega studenca in ob hudi suši primanjkuje vode tudi v Črni-vrhu, in potem pravijo tudi v podporo te prošnje, da je veliko dohodka od živinoreje pričakovati, da imajo 100 glav goveje živine in da bi se to število še pomnožilo in dal pomnožiti tudi dohodek od živinoreje, ako bi imeli vode. Prošnji je priložen dobro in natančno izdelani operat nekega tehnika g. Svobode iz Idrije, drugih prilog pa se ne najde pri tej prošnji. Znano pa je iz razprav prejšnjih sej v drugih letih, da je za vsako enako ali približno enako prošnjo, n. pr. za kapnico ali vodovod treba, da se tudi občine zavežejo stvarno, da bodo plačevale svoj del prispevka, ki ima v takih slučajih navadno znašati 20—30% troškov. Takih sklepov nekaterih občin za namen, o katerem sedaj govorim, še ni znano pri deželnem odboru in kakor se meni dozdeva, so prizadete 3 do 4 občine. Vrh tega je pa tudi, akoravno je tehnični elaborat navidezno jako dobro in spretno izdelan, treba, da se dosedaj v enakih slučajih zmirom izpolnjene pogoje tudi tukaj izvrši, namreč da te elaborate pregleda deželni tehnik in deželnovladni stavbinski urad. Tudi to se ima šele vršiti, ker se še ni zgodilo.

To sta torej še dva bistvena pogoja, ki se imata izvršiti in iz tega uzroka je finančni odsek sklenil, da predlagam:

„Deželni zbor skleni:

Z ozirom na to, da bistveni pogoji za dovolitev kake deželne podpore v napravo potrebne kapnice na Strmci pri Črnhemvrhu nad Idrijo, okraj Logatec, še niso izpolnjeni, zlasti da prošnji priloženi tehnični operati še niso preiskani po deželnem in deželnovladnem stavbinskem uradu ter da tudi sklepi prizadetih občin o zavezi udeležencev k prispevku za stroške kapnice še niso predloženi, — se ta prošnja izroči deželnemu odboru v primerno rešitev.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

e) Emilije Dominikove, vdove po okrožnem zdravniku v Železnikih, za pokojnino.

e) der Emilie Dominik, Districtsarztenswitwe in Eisern, um Pensionsbewilligung.

Poročevalec dr. Majaron:

Visoka zbornica!

Dne 12. maja lanskega leta je umrl v Železnikih Ivan Dominik, začasni okrožni zdravnik. Služboval je poprej in sicer najprej kot asistent v deželni bolnici, pozneje kot okrajni ranocelnik v Železnikih, v Bohinju in na Brdu, potem pa od leta 1890. kot začasni okrožni zdravnik v Kranjski gori, od koder je bil l. 1893. premeščen v Železnike. Skoraj od vsakega službenega mesta je dobil pohvale bodisi od uradov, bodisi od občin. Dokazano je torej, da si je pridobil velike zasluge za deželno zdravstvo, kateremu je služil 31 let. Ker je bil okrožni zdravnik le začasno, torej udovi ne gre nobena pokojnina, pač pa je uvaževati in upoštevati razmere, v katerih živi in te razmere so slabe, to tembolj, ker je po zdravniških spričevalih dokazano, da je žena absolutno nesposobna za katerokoli delo. Finančni odsek je uvaževal na eni strani zasluge pokojnega Dominika, na drugi strani pa zares slabe in naravnost obupne razmere, v katerih živi vdova in se je glede na druge analogne slučaje odločil, dovoliti jej primerno dosmrtno podporo. Za tako dosmrtno podporo namreč vdova sedaj prosi, ob enem pa stavlja prošnjo, da bi se tistih 50 gld., katere jej je deželni odbor lansko leto iz lastne inicijative z odlokom z dne 10. julija 1899., št. 6965, nakazal, ne vštelo v miloščino, katera bi se jej dovolila. Finančni odsek se je odločil, dovoliti vdovi

Emiliji Dominik, akoravno za to ni prosila, podporo že od dne 1. julija lanskega leta, zato pa tudi odločil, da se naj tistih 50 gld., ki jih je deželni odbor lansko leto vdovi dovolil, od prvega izplačila podpore odšteje, ako obvelja predlog finančnega odseka, ki se v celoti tako-le glasi:

„Deželni zbor skleni:

Emiliji Dominik, udovi začasnega okrožnega zdravnika Ivana Dominik v Železnikih, dovoljuje se dosmrtna podpora letnih 400 K, ki teče od 1. julija 1899. naprej. Pri prvem izplačilu te podpore je odšteti znesek 50 gld. = 100 K, katerega je deželni odbor z odlokom dne 10. julija 1899., št. 6965 že bil naklonil g. Emiliji Dominik.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Daljna točka je:

f) Josipa Ciperleta, meščanskega učitelja na Dunaji, za prispevek k izdaji knjige „Kranjska dežela“.

f) Des Josef Ciperle, Bürgerschullehrer in Wien, um einen Beitrag für die Herausgabe des Buches „Kranjska dežela“.

Poročevalec dr. Majaron:

Gospod Josip Ciperle, meščanski učitelj na Dunaju, je vložil naslednjo prošnjo:

„Visoki deželni zbor!

Podpisani pošilja v prilogi knjigo: „Kranjska dežela“, katero je spisal z namenom, da se razširja poznanje te dežele, in da služi kot pomožna knjiga učitelju pri domoznanskem pouku. Knjiga ta se bavi z zgodovino, goro- in vodopisjem, statistikom in krajepisom kranjske dežele. Ker je pa imel podpisani pri izdaji te knjige, koje kritika jako hvali, poleg tiskovnih stroškov, ki sami znašajo 195 gld. 75 kr., še mnogo družih, ker si je moral nakupiti mnogo virov, iz kojih je zajemal tvarino, in tudi s potovanjem po raznih krajih, da jih opiše natančno, prosi tedaj: visoki deželni zbor mu blagovoliti dovoliti kako nagrado, ker še enake knjige ni bilo spisane v slovenskem jeziku. Ta nagrada mu bode tudi v spodbudo, da se bode še dalje z radostjo pečal s takim delom.“

Finančni odsek smatra vsako literarno podjetje, katero popisuje Kranjsko deželo bodisi v enem ali drugem oziru za hvale in podpore vredno. Knjiga, ki jo je spisal g. Ciperle, se res na mnoge strani bavi s Kranjsko deželo bodisi v zgodovinskem, krajepisnem, kakor tudi statističnem oziru. Predvsem hvalevredno je na tej knjigi, da jasno popisuje, takorekoč popotovaje od enega večjega kraja do drugega, znamenitosti teh krajev in tako seznanja

občinstvo z zanimivostmi dežele. Kritika, ki je doslej znana o tej knjigi, se jako ugodno glasi glede krajevnega in statističnega dela, dela torej, ki obsega skoro vso knjigo. Ne tako pohvalno se pa glasi kritika, kar se tiče zgodovinskih podatkov, ker se spisatelju očita, da je tu in tam dvomljive stvari kot gotova dejstva zapisal, s kratko da ni dovolj kritično postopal. Ali ne glede na te znabiti opravičene nedostatke je finančni odsek vendarle zasnovo te knjige samo po sebi smatral za jako hvalevredno in je tudi z ozirom na to, da je c. kr. dež. šolski svet to knjigo učiteljem za pomožno učno knjigo in za šolske knjižnice priporočil, sklenil pisatelju nekaj podpore pri izdaji te knjige in to v znesku 100 gld.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka:

„Deželni zbor skleni.

Prositelju Josipu Ciperle, meščanskemu učitelju na Dunaji, se za izdano njegovo knjigo „Kranjska dežela“ dovoli podpora 200 K.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Sedaj pride prošnja:

g) društva za varstvo avstrijskega vinarstva, da se mu dovoli prispevek.

g) des Vereines zum Schutze des österr. Weinbaues um Subvention.

Poročevalec ces. svetnik Murnik:

Visoki zbor! Kakor že več let se je društvo za varstvo avstrijskega vinarstva v Retzu tudi letos obrnilo do visokega deželnega zbora s prošnjo za podporo. Visoki deželni zbor je dosedaj vsako leto dovolil temu društvu v njegove namene po 50 gld. ali po 100 K. Ono v tej prošnji navaja, da je v preteklem letu za podpore za vinorejce, kateri imajo že rodovitne vinograde, in za pridne požlahtnjevalce dalo okroglo 1000 gld., dalje da je za vzorne vinograde podelilo požlahtnjenih trt za 800 gld., da je imelo več tečajev na raznih krajih za požlahtnjenje trt, dalje da prireja na raznih krajih predavanja, katerih je bilo v preteklem letu 35, na katerih sta 2 do 3 strokovnjaki predavali. Dalje skrbi društvo tudi za razširjenje dobrih, popularno sestavljenih spisov. Posebno se je zadnje leto pečalo s poukom o sredstvih zoper oidium in razdelilo mnogo žvepla in aparatov za žvepljanje.

Dajalo je, kakor že prejšnja leta, tudi v preteklem letu vsem, ki so se obrnili do njega, svete o vinarstvu in teh je dalo doslej že 4500. Tudi je preiskavalo brezplačno zemlje iz raznih krajev in je imelo tudi precej dela in opravila z razstavo grozdja na Dunaju, tako da je društvu ves denar pošel in

se je moralo proti koncu leta obrniti na Nižjeavstrijski deželni odbor in na poljedelsko ministerstvo, da mu je dalo nekaj podpore. Društvo ima 2000 članov in 80 podružnic.

Finančni odsek je, kakor prejšnja leta, tudi letos priznal, da društvo jako dobro deluje in da njegovo delovanje koristi tudi kranjskim vinorejcem in zato predlaga:

„Deželni zbor skleni:

Društvu za varstvo avstrijskega vinarstva se podeli iz deželno-kulturnega zaklada za leto 1900. podpora 100 K.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Prošnja:

h) predstojništva gluhonemice v Šmihelu pri Novem mestu, da bi se mu dovolila nagrada 1000 K za pouk gluhonemih deklic.

h) der Vorstehung des Taubstummeninstitutes in St. Michael bei Rudolfswert um eine Remuneration per 1000 K für die Ertheilung des Unterrichtes.

Poročevalec ces. svetnik Murnik:

Predstojništvo gluhonemice v Šmihelu pri Novem mestu se je tudi letos obrnilo do visokega zbora s prošnjo, v kateri se sklicuje na deželno-zborski sklep z dne 11. julija 1896., s katerim je bilo sklenjeno, da se ubogim šolskim sestram de N. D. v Šmihelu dovoli iz deželnega zaklada za šolsko leto 1896./97. za dve učiteljici in za eno učiteljico ročnih del 500 gld., ako se otvori novi tečaj in bi vsak razred imel svojo učiteljico. V svoji prošnji povdarja predstojništvo, da sta preteklo leto kakor prejšnja leta poučevali 2 učiteljici in tretja za ročna dela in da sta se tudi v šolskem letu 1899./900. odprla dva tečaja za pouk gluhonemih deklic.

Finančni odsek priznava dobrodejno delovanje teh sester de N. D. v Šmihelu pri Novem mestu, prepričan je, da je denar, katerega dežela žrtvuje za ta zavod, dobro obrnen, in tedaj tudi nasvetuje:

„Deželni zbor skleni:

Šolskim sestram de N. D. v Šmihelu pri Novem mestu se podeli iz deželnega zaklada za šolsko leto 1899./900. za dve učiteljici in za eno učiteljico v ročnih delih podpora 1000 K.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Na vrsto pride prošnja:

i) županstva v Podgorici, da bi se mu dovolila podpora za posestnike, ki so vsled toče škodo trpeli.

ii) des Gemeindeamtes Podgorica um Subvention für die durch Hagelschlag beschädigten Ansassen.

Poročevalec ces. svetnik Murnik:

Župan občine Podgorica obrnil se je do visokega zbora, da bi mu nekoliko podpore dal ali podelil za one posestnike, ki še niso nič podpore dobili vsled tega, da jim je lansko leto toča škodo napravila, drugič pa, da bi se še nekoliko podpore dalo iz zaklada za slepce. V tej prošnji jako lepo popisuje žalostne posledice toče z dne 22. maja preteklega leta in pravi, da je ta občina bolj uboga, ker je posestvo jako zelo razdeljeno in je le malo večjih posestnikov, kar dokazuje s tem, da pravi, da imajo večji posestniki po 3 krave in 2 teleta in 1 ali 2 konja. To je dobro znamenje za to, kar on trdi, da so res v stiski. Obrnil se je že bil do deželne odbora in ta je tudi pri deželni vladi podpiral njegovo prošnjo in vsled tega so tudi nekateri posestniki dobili nekoliko podpore vsled toče, sedaj pa župan pravi, da jih je še veliko, ki še niso nič dobili in ki so tudi revni in da bi bilo dobro, ako bi se tudi tem dalo kaj podpore. Omeniti mi je, da se je deželni odbor lansko leto vsled škode po toči, ko je prišlo veliko prošenj za podporo — tudi c. kr. dež. predsedstvo jih je poslalo več takih, ki so se njemu izročile, — odločil za neko večjo svoto, da bi se mogle dati podpore, ker ni bilo mogoče, da bi se bilo po celi deželi pobiralo za te nesrečneže, ker se je že v tistem času pobiralo za Sinj, kjer je bil potres, potem za pogorelce v Gurahumori, za pogorelce v Pijavgorici in v Novomeškem okraju. Torej ni bilo mogoče tudi za te po toči poškodovane pobirati. Po mojem mnenju pa bi to tudi ne bilo Bog ve kaj koristilo, ker je bila toča prizadela škodo jako mnogim prebivalcem od Kranja do Črnomaljskega okraja, tako da je bilo jako veliko poškodovanih in koliko se pa nabere pri takem nabiranju, to se tudi ve, zato je deželni odbor rekel, da bo dal 3000 gld. za po toči poškodovane. Ker je pa gospod deželni predsednik pri osrednji vladi izprosil podporo 12.000 gld., tedaj je imelo deželno predsedništvo 15.000 gld. razun nekaterih malih zneskov, o katerih ne vem, koliko jih je bilo, vsega skupaj torej nekaj čez 15.000 gld. Županstvo trdi, da so le nekateri posestniki dobili podporo. Seveda se je takrat jako vestno postopalo, ker se take podpore ne razdeljujejo kar tja v en dan, ampak pozvedovalo se je, kdo je najbolj potreben. Skušnja pa uči vsakega, ki ima s temi rečmi opraviti, da

kakor hitro se je kje kaka podpora dala, so večinoma vse občine revne in tudi bogate pravijo, mi smo tudi potrebne, mi imamo še več škode, nam morate tudi dati, če ste onim dali. To skušnjo sem že napravil. Seveda se ta stvar morda ne tiče tako občine Podgorica, ker je ta občina res ena tistih, kjer je posestvo razkosano, ampak ona je zaradi tega istotako bogata ali revna, kakor vse druge ob Savi, ne bolj, ne manj. Dobili so pa tam nekateri posestniki podpore tudi še za pridelovanje slame, ker se v tej občini pečajo nekateri ljudje s pletenjem slamnatih kit, katere prodajajo tovarnam v Domžalah, na Viru itd. Iz tega je razvidno, da se je deželni odbor za te reževe že zanimal in da je že deželna vlada oziroma deželno predsedništvo po c. kr. okrajnem glavarstvu dalo precejšno podporo občanom iz Podgorice in da bi mi, ko bi se vnovič tukaj podpora dala, morali jako veliko prošenj deželnemu zboru v rešitev predložiti, ki so ravnotako in morda še bolj utemeljene; kar bi provzročilo jako veliko stroškov. Zato finančni odsek ni mogel deželnemu zboru nasvetovati, da bi on sam na to prošnjo dal še enkrat kako podporo, temveč predlaga, da se ta stvar izroči deželnemu odboru, da morda on prošnjo usliši, če bi se morda še kje našlo kaj sredstev za te namene.

Omenjam pa še, da je županstvo bilo deželnemu odboru predložilo še neko prošnjo nekega posameznega prositelja in da je deželni odbor tudi še za tega posameznega prositelja dovolil občini 30 gld. podpore. Seveda je mislil mož, ker imam že 30 gld., bom pa še enkrat prosil, na kar se pa deželni odbor seveda ni mogel ozirati. Potem pravi župan, da imajo v občini 3 slepe. Dežela je dala eno ustanovo, pravijo pa, da je to premalo in da naj se še kaj da iz zaklada za slepce. Finančni odsek je mnenja, da je visokemu zboru jako težko, v vsakem slučaju odločevati, koliko naj se da temu in koliko temu in misli, da bo to najbolje rešil deželni odbor in z ozirom na to nasvetujem v imenu finančnega odseka:

Deželni zbor skleni:

„Prošnja županstva občine Podgorica se izroča deželnemu odboru v rešitev.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Dalje imamo prošnjo:

k) Filipa Plešnarja, posestnika v Zadlogu pri Idriji, da bi se mu dovolila podpora za nakup živine.

k) des Philipp Plešnar, Besitzer in Zadlog bei Idria, um Unterstützung behufs Ankaufes von Vieh.

Poročevalec ces. svetnik Murnik:

Visoki zbor! V resnici jako nesrečni posestnik iz Zadloga pri Idriji, katerega je zadela preteklo leto ne le enkrat, ampak štirikrat — za kmeta v resnici jako huda nesreča, prosi podpore. Dne 13. maja mu je poginila ena, dne 25. maja druga krava, dne 16. junija breja telica in dne 22. avgusta pa ena svinja. Živinozdravnik je rekel, da je v prvem slučaju krava poginila vsled kapi, v drugem slučaju pa vsled metljaja. Prosilec ima zadolženo posestvo, obresti ima plačevati od 3000 gld., moral je precej posestva v najem dati in zato prosi za podporo, da bi zamogel živine kupiti.

Ker se take prošnje navadno rešujejo v deželnem odboru, je mislil finančni odsek, da naj se tudi ta prošnja deželnemu odboru izroči in z ozirom na to nasvetujem:

„Deželni zbor skleni:

Prošnja se izroča deželnemu odboru v rešitev.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Prošnja:

2) županstva v Črnavem nad Vrhniko, da bi se mu dovolila podpora za nasipanje občinske ceste Zalag-Črnav.

1) des Gemeindeamtes Schwarzenberg ob Oberlaibach um Subvention behufs Beschotterung der Gemeindefraße Zalag-Schwarzenberg.

Poročevalec Modic:

Visoka zbornica!

Županstvo Črnav v ljubljanski okolici prosi podpore za nasipanje občinske ceste iz Zaloga v Črnav. V resnici pa v prošnji želi rešitev že vloženih prošenj.

O teh se je v tej visoki zbornici svoječasno že obravnavalo in jaz mislim, da bi ne bilo umestno, ali vsaj prilično ne, zopet govoriti o predmetu, o katerem se je že sklepalo, in nasvetujem v imenu finančnega odseka:

„Deželni zbor skleni:

Prošnja županstva Črnav z dne 31. marca 1900. se odstopi deželnemu odboru z ozirom na deželnozborska sklepa z dne 12. februarja 1897. in 15. februarja 1898. z naročilom, da čim preje reši to zadevo.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Daljna točka je:

4. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji konservativnega obrtnega društva v Ljubljani za omejitev dela v deželni prisilni delalnici in o enaki prošnji zadruga čevljarских mojstrov v Ljubljani.

4. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des konservativen Gewerbevereines in Laibach um Einschränkung der Arbeit im Landeszwangsarbeitshaus und über das gleichartige Gesuch der Genossenschaft der Schuhmachermeister in Laibach.

Poročevalec Lenarčič:

Visoka zbornica!

Poročati mi je o prošnji konservativnega obrtnega društva in ob enem pa bi si usojal predlagati, da bi se zajedno tudi obravnavalo o prošnji, katera je bila danes izročena upravnemu odseku, namreč o prošnji zadruga čevljarских mojstrov v Ljubljani, ker zadeva dotična prošnja isti predmet in jo je upravni odsek imel že prej na vpogled, predno se mu je formalno izročila.

(Pitrjuje se. — Zustimmung.)

Glede utemeljenosti teh prošenj je toliko omeniti, da je deželni odbor ravnal se po naročilu deželnega zbora že skretil delo, kolikor je mogel na to, da se je omejil na tisto majhno množino, katera je neobhodno potrebna, ako hoče prisilna delavnica doseči svoj namen. V prisilno delavnico prihajajo tudi taki, ki so vzeti iz čevljarskega ali krojaškega obrta in naravno je, da mora skrb prisilne delavnice obrnjena biti na to, da se dotičniki v svoji stroki še nekoliko vadijo, vsaj se vendar ne more zahtevati, da bi čevljar ali krojač naenkrat postal zidar. Treba je, da se tem nesrečnežem, ki sploh prihajajo v prisilno delavnico, da prilika, da se nekoliko vežbajo v svoji obrti.

Deželni odbor se je ravnal po tem sklepu in omejil dela tako, da se izvršujejo večinoma le za dobrodelne zavode, ki so v deželi pod oskrbo deželnega odbora. Če se upošteva, da znaša vsa vrednost vseh teh del, ki se izvršijo v deželni prisilni delavnici, na leto okroglo 3000 gld., je to pač tako malenkostna svota, da se ne more smatrati kot pogubonosna konkurenca, kakor je v prošnji navedeno, brez ozira na to, da se prošnja sama sebe pobija, ker je kot glavno utemeljevanje navedena nevesčina delavcev. Torej od takih delavcev, ki so tako nevedni v svojem opravku, se pač ni bati prehude konkurence. Priznavam in upravni odsek je pač

tudi mnenja, da se krojaču in čevljarju ne godi Bog ve kako dobro, pa vzrok so splošne razmere, katerim mi ne moremo priti v okom, in prisilna delalnica je pač tako majhen del od vseh vzrokov, da pač ne pride v poštev.

Upravni odsek je torej mnenja, da prošnja krojaških in čevljarških mojstrov ni tako utemeljena, da bi se moglo kaj premeniti na tem, kakor se že sedaj posluje.

Predlagam torej v imenu upravnega odseka:

Deželni zbor skleni:

Z ozirom na to, da se je obrtno delo v prisilni delavnici skrtilo na najnižjo dopustno mejo, ktero se ne sme prekoračiti, ako se noče delati proti namenu prisilne delavnice in se to delo radi neznatnosti ne more smatrati konkurenci ljubljanskim obrtnikom, prošnji konservativnega obrtnega društva in zadruga čevljarških mojstrov niste dovolj utemeljeni in se torej odklonite.“

Deželni glavar:

Gospod poslanec dr. Schaffer ima besedo.

Abgeordneter Dr. Schaffer:

Als Referent des Landesausschusses für die Zwangsarbeitsanstalt sei es mir gestattet, zu den Ausführungen des Herrn Berichterstatters des Verwaltungsausschusses noch ein paar Worte hinzuzufügen.

Wie schon angedeutet wurde, ist derjenige, der überhaupt mit socialen Verhältnissen sich beschäftigt, der die gewerblichen Verhältnisse, insbesondere von Krain kennt, gewiss von der Überzeugung durchdrungen, daß die Lage des Gewerbestandes keine rosig ist, daß die Betreffenden vielmehr mit großen Schwierigkeiten zu kämpfen haben, und es ist begreiflich, daß sie Mittel und Wege suchen, um ihre Lage zu verbessern. Leider aber, glaube ich, muß derjenige, der die tatsächlichen Verhältnisse kennt, auch sagen, daß der Weg, der darin gefunden werden will, die handwerksmäßigen Arbeiten im Zwangsarbeits Hause abzuschaffen, kaum ein solcher ist, der zum erwünschten Ziele in dieser Richtung führen kann. Es hat ja schon der Herr Berichterstatter gesagt, daß diese Arbeiten bereits einen so minimalen Umfang angenommen haben, daß damit von einer ernstlichen Concurrenz für die betreffenden Gewerbskategorien in der Stadt nicht die Rede sein kann.

Zu den Ziffern, die genannt wurden, möchte ich ein paar weitere anführen, weil ich glaube, daß auf Grund des Ziffernmateriales sich am besten ein Urtheil in dieser Beziehung fällen läßt.

Der Herr Berichterstatter hat bereits angedeutet, daß von der gesamten Verdienstsumme der Arbeiten des Zwangsarbeits Hauses mit rund 30.000 fl. auf handwerksmäßige Arbeiten für fremden Bedarf insgesammt nur der Betrag von 3000 fl. entfällt. Ich werde aber jetzt noch die speziellen Ziffern für das Gewerbe der Schneider und Schuster angeben. In der angegebenen Ziffer sind ja auch die anderen Gewerbe enthalten, die hier nicht in Betracht kommen. Die Gesamtsumme für fremden Bedarf bei den Schneidern macht aus 730 fl. und bei den Schustern 917 fl. Dies sind so minimale Ziffern, daß sie, wie ich glaube, allein schon die An-

sicht bekräftigen, daß aus dieser Concurrenz von einer Schädigung der bezüglichlichen gewerblichen Arbeiten der Stadt Laibach absolut nicht gesprochen werden kann.

Weiters sei mir gestattet hervorzuheben, daß die Anordnung getroffen worden ist, im Zwangsarbeits Hause nur diejenigen Zwangslinge, welche bereits als ausgelernte Schuster oder Schneider in die Anstalt kommen, in diesem Handwerke zu beschäftigen und ihnen so eine kleine Gelegenheit bieten, ihr Gewerbe nicht zu vergessen. Es wird aber gar nicht mehr, wie vor 10 oder 15 Jahren, eine Art Unterricht erteilt, es wird Niemand neu ausgebildet in einem handwerksmäßigen Betriebe. In dieser Beziehung ist also vom Landesausschusse, beziehungsweise vom Director der Anstalt die Sache schon aufs Äußerste eingeschränkt.

Ich bitte aber — und mit dieser Bemerkung schließe ich — noch etwas Anderes zu bedenken.

Wenn hier eine gewisse sociale Aufgabe, ein sociales Problem in Betracht kommt, welches von wesentlicher Bedeutung für gewisse Kategorien der Gewerbetreibenden sein mag, so steht dieser socialen Aufgabe auch eine wichtige sociale Aufgabe im Zwangsarbeits Hause gegenüber, daß man nämlich die Leute an Beschäftigung gewöhnt. Die Wichtigkeit der einen Aufgabe ist nicht größer, als die der anderen und ich glaube, wir sind heute mit der Einschränkung der handwerksmäßigen Arbeiten im Zwangsarbeits Hause schon soweit gegangen, daß wir eher auf den Vorwurf gefaßt sein müßten, daß wir die sociale Pflicht, die wir gegenüber den Inhaftirten haben, vernachlässigen, als umgekehrt. Daß wir mit den bescheidenen Umständen von 700 fl. und 900 fl. für Arbeiten nach auswärts irgend eine Concurrenz machen, ist schlechterdings unmöglich.

Deželni glavar:

Zeli kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustat.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Na vrsto pride točka:

5. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji zadruga brivcev v Ljubljani za prepustitev dotičnega dela v deželni bolnici in prisilni delalnici.

5. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Genossenschaft der Friseure um Überlassung der diesbezüglichen Arbeit im Landes- spitale und Zwangsarbeits Hause.

Poročevalec Lenarčič:

Visoka zbornica! V približno enakem položaju kakor pri prejšnji prošnji sem tudi gledé prošnje zadruga brivcev in vlasularjev. Zalibog slučaj že

nanese tako, da se morajo prošnje včasih tudi odklanjati in tako bom tudi zdaj končno prišel do predloga, da se ta prošnja odkloni.

Vlasularji in brivci zahtevajo, da bi se dela v prisilni delalnici in v deželni bolnici oddala njim ter se protivijo temu, da se v prisilni delalnici zastonj brije. Če se pomisli, da bi znašala plača brivcem v deželni bolnici samo okolu 53 glđ. na leto, potem je to tako malenkostna svota, da niti misliti ni na to, da bi bil kateri izmed brivcev s tem rešen, ako bi mu pripadla ta malenkostna plača. Upravni odsek je bil mnenja, da, če bi se ta prošnja ugodno rešila in se res oddal brivcem ta mali zaslužek, bi se jim s tem več škodovalo, nego koristilo, kajti vpraša se potem, ktera stranka bi še hotela priti k brivcu, o katerem bi vedla, da brije v bolnici. Tu pride namreč upoštevati raznovrstne bolezni ljudij, s katerim pride brivec v dotiko, tako da bi bilo čisto naravno, da bi imel brivec potem svojo brivnico prazno, ako bi stranke o tem izvedle. Lahko pa bi se kdo skliceval na to, da pravi: Vsaj so brivcu vsa sredstva na razpolaganje, da očisti svoje orodje. Toda vsaj vemo, kako se to čiščenje vrši. Če kak zdravnik čisti svoje orodje, potem se že moremo na to zanesti, da ga je dobro očistil, od brivskega pomočnika pa — in taki pridejo tu v poštev — ni pričakovati, da bo orodje čistil z jednako preciznostjo. Poleg tega pride dalje vpoštevati, da treba v deželni bolnici imeti brivce vedno na razpolaganje, kajti vsak hip lahko nanese, da ga treba poklicati, da vrši svoj posel — in to na raznih delih telesa! Naravno je torej, da se upravni odsek ni mogel izreči za uslišanje te prošnje, vsled česar v njegovem imenu takole predlagam:

„Deželni zbor skleni:

Ker se vsa brivska dela v prisilni delalnici opravljajo brezplačno, v deželni bolnici pa za tako majhno plačilo, da bi je vže iz tega razloga nihče od brivskih obrtnikov za tako nizko ceno, brez ozira na to, da bi si dotičnik škodoval v svoji obrti sami, ako bi stranke zvedele, da on brije v bolnici in ker je treba za opravljanje brivskega posla imeti osebo pri rokah, se prošnja brivcev in vlasuljarjev — odkloni.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu upravnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Daljša točka je:

6. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji posestnikov iz Podutika in Kosez za uvrstitev občinske ceste Koseze-Podutik med okrajne ceste.

6. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Insassen von Podutik und Koseze um Einreihung der Gemeindestraße Koseze-Podutik unter die Bezirksstraßen.

Poročevalec Jelovšek:

Visoka zbornica! 22 posestnikov iz Podutika, Šiske in Kosez je vložilo prošnjo, da bi se približno 3 km dolga cesta, ko vodi iz Zgornje Šiske čez Koseze na Podutik, uvrstila med okrajne ceste. Ko je bila ta občinska cesta pred dobrimi 24 leti od dotičnih gospodarjev narejena in popravljena, je imela služiti le potrebam kmetskega prebivalstva, dandanes pa se rabi za vse druge namene in služi vsem drugim, nego tistim, ki so jo zgradili. Dandanes se prevažna namreč po tej cesti kamenje, gramoz, dolomitni pesek, les, opeka itd. Tudi zelo rabijo to cesto vojaki, zlasti artilerija pri svojih vajah po ljubljanski okolici. Iz tega je razvidno, da cesta ne služi več tistim, ki so jo zgradili, ampak da je postala njena raba občna in da služi občnim javnim namenom. Okrajni cestni odbor za ljubljansko okolico, ki je imel to prošnjo v rokah, se je izjavil, da hoče to cesto prevzeti v svojo upravo, tako da ni zadržka, ki bi branil tej prošnji ustreči. Upravni odsek predlaga torej soglasno:

„Deželni zbor skleni:

V cestnem okraju ljubljanska okolica se nahajajo občinska pot, ki pelje iz Kosez v Podutik za Rožnikom, uvrsti se med okrajne ceste.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu upravnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Na vrsto pride zadnja točka dnevnega reda, to je:

7. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva v Polhovem-gradcu, Črnemvrhu in Št. Joštu za cestno zvezo Polhovgradec-Št. Jošt-Lučnje-Trata.

7. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Gemeindeämter von Billidgraz, Schwarzenberg und St. Jobst um Herstellung einer Straßenverbindung zwischen Billidgraz - St. Jobst - Lučne - Trata.

Poročevalec Jelovšek:

Visoka zbornica! V XII. seji dne 25. aprila lanskega leta je vis. zbornica obravnavala o prošnji

županstva Polhovgradec, da bi se napravila nova občinska cesta iz Polhovegradca ob „Mali vodi“ v Št. Jošt.

Takrat je bila ta prošnja prenatgljena in tako je upravni odsek tedaj nasvetoval, da naj se prošnja izroči cestnemu odboru Vrhniškemu, da se o njej posvetuje in potem stavi primerne predloge.

Okrajni cestni odbor Vrhniški je letos v tej zadevi odredil ogled na lici mesta, k temu ogledu povabil vsa prizadeta županstva in pritegnil tudi tehniškega izvedenca Zajca. Pregledal je najprvo nasvetovano progo iz Polhovegradca ob Mali vodi v Št. Jošt in našel, da bi ta cesta ne ustrezala stavljenim zahtevam. Mala voda, ob kateri bi peljala cesta je namreč nekaj hudournik, ki pogosto raztrga vse bregove, cesta sama pa bi bila strma in bi od nje zlasti občina Črnihrh ne imela nobene koristi.

Pregledala se je potem druga proga iz Polhovegradca za sv. Lorencem proti Zalogu. Ako bi občina Polhovgradec zgradila to progo, bi vstregla s tem občini Št. Jošt in Črnihrh, dala pa bi se ta cesta sčasom podaljšati tudi proti Lučnjam in Trati.

Županstvo Polhovgradec je uvidelo, da je ta misel prava in je na to predložilo novo prošnjo, ki je danes v obravnavi in kateri sta pristopili tudi občini Črnihrh in Št. Jošt. Vsestransko se je pripoznalo, da je bila lanska prošnja neumestna in vse občine se strinjajo s tem, kar so okrajni cestni odbor Vrhniški, oziroma dotični člani, ki so se udeležili ogleda na lici mesta, sklenili, namreč da je opustiti

prej nameravano zgradbo občinske ceste ob Mali vodi v Št. Jošt, namestu te pa napraviti novo občinsko pot iz Polhovegradca za Sv. Lovrencem na Zalog, kjer bi se stikala z okrajno cesto iz Ljubljane.

Upravni odsek se pridružuje temu mnenju ter predlaga sledeče:

„Deželni zbor skleni:

Prošnja županstva Polhovgradec, Črnihrh, Št. Jošt izroča se deželnemu odboru, da odpošlje deželnega tehnika, da napravi dotični načrt.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu upravnega odseka, izvolijo obseleti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

S tem je dnevni red današnje seje končan. Prihodnja seja bo v soboto dne 7. t. m. ob 10. uri dopoldne in sicer s sledečim dnevnim redom:

(Glej dnevni red prihodnje seje. — Siehe Tagesordnung der nächsten Sitzung.)

Naznanjam, da ima odsek za letno poročilo sejo precej sedaj po sklenjeni deželnozborski seji tukaj v stranski sobi; finančni odsek ima tudi takoj sedaj sejo, potem pa še jutri v petek ob 5. uri popoldne in upravni odsek ima sejo jutri v petek ob 1/2 10. uri dopoldne.

Konec seje ob 11. uri 45 minut dopoldne. — Schluss der Sitzung um 11 Uhr 45 Minuten Vormittag.